

EVALUAREA MULTIDIMENSIONALĂ A SECURITĂȚII UMANE: CONCEPTE ȘI METODE DE MĂSURARE

MULTIDIMENSIONAL ASSESSMENT OF HUMAN SECURITY: CONCEPTS AND MEASUREMENT METHODS

DOI: 10.5281/zenodo.16443775

UDC: 005.932:355.02:303.2

Inga GRIGORIU

Școala doctorală Științe Sociale, USM

E-mail: inga.grigoriu@da.md

ORCID: 0009-0006-7289-8624

Rezumat: *Articolul explorează securitatea umană dintr-o perspectivă multidimensională ce îmbină fundamentele teoretico-metodologice cu abordările empirice aplicate în evaluarea și cuantificarea nivelului acesteia. Scopul principal al cercetării este de a identifica și structura indicatorii esențiali care permit o analiză consolidată a nivelului de securitate umană, cât și de a oferi un cadru metodologic clar în evaluarea dimensiunii subiectului investigat. Pentru atingerea acestui scop, studiul examinează evoluția teoretică a conceptului de securitate umană, indicatori și variabile utilizați în măsurarea securității umane, formulează un cadru analitic integrat pentru compararea nivelului de securitate umană între state și regiuni. Rezultatele investigației demonstrează că abordarea multidimensională a securității umane oferă o înțelegere mai nuanțată a dihotomiei securitate – insecuritate. Concluziile subliniază necesitatea unei metodologii unitare și a unor politici publice coerente pentru reducerea vulnerabilităților sociale, economice și politice, consolidând astfel o perspectivă interdisciplinară asupra fenomenului.*

Cuvinte cheie: *securitate umană, dimensiuni de securitate, indici de dezvoltare umană, evaluare multidimensională, politici publice, dezvoltare durabilă.*

Abstract: *The article explores human security from a multidimensional perspective, combining theoretical and methodological foundations with empirical approaches to assess and quantify its level. The primary aim of the research is to identify and structure the essential indicators that enable a comprehensive analysis of human security levels while providing a clear methodological framework for assessing this domain. To achieve this objective, the study examines the theoretical evolution of the human security concept, the indicators and variables used in its measurement and formulates an integrated analytical framework for comparing human security levels across countries and regions. The findings demonstrate that a multidimensional approach to human security provides a more nuanced understanding of the security–insecurity dichotomy. The conclusions emphasize the need for a unified methodology and coherent public policies to reduce social, economic, and political vulnerabilities, thereby strengthening an interdisciplinary perspective on the phenomenon.*

Keywords: *human security, security dimensions, human development indices, multidimensional assessment, public policies, sustainable development.*

1. Introducere

De la fundamentarea sa teoretică până la abordările contemporane, conceptul de securitate umană a evoluat constant, beneficiind de contribuții semnificative ale comunității academice, experților în domeniu, cât și ale personalităților marcante din diverse sfere de cercetare (Sprîncean, 2017, p.83). Acest fapt a condus la elaborarea Raportului anual de Dezvoltare Umană al PNUD care, începând cu a. 1994 (UNDP, 1994), a popularizat conceptul. Ulterior, expansiunea în concepție a fost aprofundată de Comisia de Securitate Umană a ONU, care a lansat în a.2003 un Raport revoluționar (UNTFHS, 2003) în vederea consolidării cadrului analitic al securității umane. În aceeași măsură, Raportul special privind securitatea umană din a. 2022 (UNDP, 2022) reprezintă un nou set de instrumente și referințe în dezvoltarea metodologică a paradigmei ce organizează perspectivele interdisciplinare și accentuează importanța unei abordări integrate și multisectoriale în gestionarea provocărilor globale (Sprîncean & Grigoriu, 2024, p. 535).

2. Gradul de investigare a problemei în prezent și scopul cercetării

Pentru a contura o proiecție clară asupra nivelului de securitate umană, în prezent sunt utilizate o serie de indicatori și variabile ce permit o evaluare detaliată a dihotomiei securitate – insecuritate umană, sprijinite de un ansamblu de măsurări locale, regionale sau globale. Spre exemplu, unul dintre indicii statistic de bază al evaluării dezvoltării umane a fost elaborat de către Mahbub ul-Haq (Baru, 1998), politician și ex-ministru al finanțelor din Pakistan, promotor al conceptului de securitate umană (Haq, 1995). Indicele Dezvoltării Umane (IDU) este utilizat de către Biroul pentru Raportul de Dezvoltare Umană al PNUD pentru a măsura nivelul de dezvoltare al unei țări, prin integrarea factorilor esențiali precum speranța de viață, educația și venitul național brut per capita (UNDP, 2024b, p. 4). Astfel, variați indici analizați în prezentul articol, oferă o perspectivă multidimensională asupra securității umane și, prin urmare, facilitează analiza comparativă între state și regiunile acestora, precum și ghidează elaborarea politicilor publice în direcția reducerii vulnerabilităților sociale, economice și politice.

3. Metodologia aplicată

Studiul integrează o serie de metode calitative și cantitative menite să ofere o perspectivă clară asupra modului în care poate fi măsurat nivelul securității umane în context local, regional sau global. Din *perspectiva teoretică*, cercetarea explorează evoluția conceptului de securitate umană, ce oferă posibilitatea elaborării unei structuri ierarhizate a teoriilor fundamentale, paradigmelor și componentelor multidimensionale ale acestuia. Metoda *analizei de conținut* a

documentelor examinează literatura de specialitate din domeniul studiilor de securitate și strategice, științelor socio-politice, relațiilor internaționale, etc. cât și a rapoartelor internaționale de referință pentru a identifica tendințele și modelele dominante în evaluarea securității umane. *Metoda descriptivă* clarifică modul în care diferiți indicatori contribuie la măsurarea componentelor specifice ale securității umane; *metoda comparativă* permite evidențierea particularităților, asemănarilor cât și diferențelor între diverse state și regiuni. Pentru a anticipa evoluțiile viitoare, *metoda prospectivă* este aplicată în scopul estimării direcțiilor de dezvoltare a sistemului de asigurare a securității umane. Metodele *deductivă* și *inductivă* sunt utilizate pentru a consolida metodologia de măsurare și pentru a elabora un sistem coerent de interpretare a conceptului. *Metoda observației* sprijină evaluarea securității umane pe baze cuantificabile, cât și contribuie la formularea unor concluzii relevante pentru dezvoltarea strategiilor și politicilor publice.

4. Rezultatele investigației și discuții

4.1 *Perspective metodologice de analiză a conceptului de securitate umană*

Contribuțiile mediului academic constituie perspectiva I. *Teoretico-metodologică* de analiză a conceptului securității umane, examinate în Raportul special al PNUD din a. 2022, denumit "*New threats to human security in the Anthropocene: Demanding greater solidarity*" (UNDP, 2022), cât și în manualul din a.2016 a Fondului ONU pentru Securitate Umană denumit "*Human Security Handbook*" (UNTFHS, 2016). Astfel, structurarea ierarhică a setului de principii, procese, mecanisme și instrumente înlesnește cadrul de analiză și facilitează investigarea acestui subiect deosebit de complex, supus atât studiilor critice de securitate, cât și evoluției sale continue.

- Pilonii esențiali ai conceptului fundamentează această abordare pe: *libertatea față de frică* ce reprezintă protejarea persoanelor de amenințări precum violența, insecuritatea personală, politică sau comunitară; *libertatea față de lipsuri* vizează asigurarea bunăstării materiale și accesul la resursele necesare vieții; *viața în demnitate* promovează accesul la educație, egalitatea, respectarea drepturilor omului și libertățile sale fundamentale (UNDP, 2022, p.15).

- Principiile de bază ale paradigmei prioritizează: *universalitatea* prin abordare holistică și multidimensionalitate; *centrarea pe persoană* prin protejarea indivizilor și comunităților, nu doar pe securitatea statului; *interdependența* între diverse domenii de activitate umană; *prevenția* prin reducerea riscurilor înainte ca acestea să se transforme în crize (UNDP, 2022, p.31, p.34).

- Componentele securității umane delimitează șapte dimensiuni ca și componente ale principiului "*centrarea pe persoană*": securitatea economică,

securitatea alimentară, securitatea sanitară, securitatea de mediu, securitatea personală, securitatea comunitară, securitatea politică (UNDP, 2022, p.34-35).

• Ariile de acțiune ale conceptului se propagă în strategii de *împuțernicire* și încurajare a persoanelor să acționeze în numele lor și a altor persoane pentru a dezvolta reziliența la condiții de criză, cât și în strategii de *protejare*, prin înființarea de instituții cu rol de protecție a persoanelor și asigurării unui trai cu multiple opțiuni de liberă alegere (UNDP, 2022, p.35).

Din perspectiva II. *Metodologico-empirică*, conceptul de securitate umană reprezintă mecanismele de transpunere a acestuia în aplicare practică, spre exemplu, prin intermediul programelor și politicilor publice. Astfel, instituțiile cu funcții decizionale, organizații internaționale, societatea civilă și alți actori statali sau non-statali, de-a lungul celor trei decade de evoluție a concepției au investit capital uman, intelectual, financiar și politic pentru a propulsa securitatea umană pe agenda globală.

Conform autorilor (PNUD, 2022, p.36), conceptul este utilizat ca un instrument practic și integrator, analitic și de planificare, care sprijină implementarea politicilor și programelor, identifică conexiunile între insecurități, promovează soluții multisectoriale pentru a aborda problemele interconectate. De asemenea, concepția reprezintă un instrument care încurajează parteneriatele cu mai mulți actori, îmbunătățește coerența răspunsurilor între sectoare, ghidează strategiile practice pentru a ajunge la cei mai vulnerabili, îmbunătățește capacitatea locală și soluțiile generate de comunități pentru a întrerupe ciclul crizelor, cât și promovează o perspectivă preventivă pentru reducerea vulnerabilității și construirea rezilienței. În fine, concepția este un instrument care asigură o mai mare sustenabilitate și reziliență, prin combinarea protecției cu împuțernicirea și prin îmbunătățirea relației dintre stat și societate.

Din perspectiva III. *Analizei instrumentelor operaționale* utilizate în evaluarea și măsurarea nivelului de securitate umană, acestea reprezintă o serie de combinații de metode calitative și cantitative oferite de indicatori globali și regionali cum sunt, spre exemplu indicatorii cantitativi oferiți de HDI, Global Peace Index, Environmental Performance Index, Fragile States Index, etc. sau indicatorii calitativi - chestionare privind percepția securității (Index of Perceived Human Insecurity), a sănătății, etc. O viziune integrată asupra progresului sau regresului stării de lucruri în domeniul securității umane este oferită de instrumentul creat de Organizația Națiunilor Unite pentru a evalua progresul statelor membre privind implementarea celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) la nivel național, denumit *Raportul Național Voluntar* (VNR) (CS, 2024).

Din perspectiva IV. *Analizei rezultatelor așteptate*, metodologia permite, după identificarea vulnerabilităților din zonele critice pentru fiecare componentă a securității umane, să fie formulate programe, politici, propuneri și soluții bazate

pe date concrete ce pot conduce spre reducerea riscurilor și amenințărilor locale, regionale sau globale. Totodată, această analiză generează comparabilitate prin baze de date de referință care să sprijine domeniile de intervenție, cât și să ofere metode de preluare a bunelor practici naționale sau la nivel internațional.

Din perspectiva V. *Analizei studiilor critice* asupra securității umane, conform experților (PNUD, 2022, p.37), acestea au fost formulate chiar de la debutul popularizării conceptului și pot fi grupate în cinci categorii:

Conceptuale: abordarea poate fi interpretată ca fiind prea extinsă și lipsită de rigorile necesare pentru a oferi perspective de propuneri de politici sau pentru a analiza dinamica complexă dintre pace, dezvoltare și drepturile omului.

Analitice: lipsa unor metodologii de analiză mult mai clar definite; o abordare insuficientă a naturii sistemice de către concept conduce la o interpretare fragmentată a diferitelor elemente constituente; măsurarea rămâne ambiguă, fiind dificil să se identifice variabilele și indicatorii care ar putea descrie în mod semnificativ elementele securității umane pentru diferitele contexte existente la un moment dat în lume.

Politice: conceptul subminează viziunea tradițională conform căreia doar statul este principalul furnizor de securitate.

Morale: însăși noțiunea de securitate poate fi folosită pentru a promova interesele hegemonice ale unor state. Pe de altă parte, există îngrijorarea că conceptul securității umane ar putea să nu facă distincția între preocupările individuale și cele universale de securitate, ceea ce ar putea submina atenția acordată binelui public comun, intereselor colective și solidarității.

Operaționale: natura largă a abordării face dificilă operaționalizarea, deoarece numărul mare de elemente conduce spre dificultăți în prioritizare și ar putea afecta conexiunea dintre domeniile umanitare, de dezvoltare și de pace.

4.2 Indicatori și instrumente de măsurare

În cadrul investigației ”*Human Security: Concepts and Measurement*” (Koundouri & Dellis, 2023) autorii enumeră un șir de indicatori reprezentativi pentru componentele securității umane, din care rezultă date și măsurări relevante în contextul unei analize comprehensive a nivelului de securitate umană într-un stat sau regiune aparte. Scopul indicatorilor este de a identifica și prioritiza provocările emergente din activitatea umană în noile realități contemporane cu impact asupra mediului ambiant, securității, drepturilor omului în secolul XXI și de a aborda vulnerabilitățile, amenințările și riscurile prin prisma unor cercetări empirice și teoretice specifice, concepte, rapoarte, programe dedicate.

Raportul anual de Dezvoltare Umană al PNUD a introdus *Indicele Dezvoltării Umane* (IDU) (UNDP, 2024b, p.3), construit pentru a completa PIB-ul pe cap de locuitor ca unic indicator al dezvoltării economice, deopotrivă cu o viață sănătoasă și un nivel ridicat de trai. Conform PNUD, IDU reprezintă media acestor trei dimensiuni, fiind utilizat pe scară largă pentru a distinge diferența

între dezvoltare și creșterea nevoilor umane. Totodată, cercetătorii consideră că acest indicator nu reprezintă o măsură directă a nivelului de securitate umană în sine, în schimb devine mai relevant alături de o plajă mai largă de alți indicatori și variabile (Koundouri & Dellis, 2023, p.30).

Indicele Percepției Insecurității Umane (UNDP, 2022, p.16) reprezintă un evaluator al siguranței pe care o resimt persoanele în activitățile zilnice ale acestora, ce măsoară diverși factori care contribuie la sentimentele de insecuritate, cum ar fi instabilitatea economică, criminalitatea, instabilitatea politică, amenințările de mediu, etc. Indicele subliniază faptul că, în ciuda progresului dezvoltării globale, mulți oameni încă se simt nesiguri, un exemplu relevant fiind pandemia de COVID-19 ce a exacerbat sentimentele de nesiguranță economico-socială la nivel mondial. Indicele este folosit pentru a înțelege și aborda cauzele care stau la baza insecurității umane, cât și utilizează date din *World Values Survey*(WVS) (Haerpfer et al., 2022).

WVS este un proiect global de cercetare care explorează valorile, convingerile, credințele persoanelor, cât și schimbările acestor valori în timp, deopotrivă cu impactul social și politic ce îl produc asupra persoanelor și comunităților. WVS măsoară și analizează diferite aspecte ale valorilor societale, cum ar fi: sprijin pentru democrație; toleranța față de străini și minorități etnice; sprijin pentru egalitatea de gen; rolul religiei și schimbarea nivelurilor de religiozitate; atitudini față de mediu; muncă, familie, politică, identitate națională, cultură, diversitate, insecuritate și bunăstare subiectivă. Una dintre realizările cheie ale WVS este harta culturală *Inglehart-Welzel* (WVS, 2023) care identifică două dimensiuni majore ale variației interculturale: valori tradiționale versus valori secular-raționale și valori de supraviețuire versus valori de auto-exprimare. Această hartă ajută la înțelegerea modului în care societățile trec de la valori tradiționale la valori mai laice-raționale și de la valori centrate pe supraviețuire la valori centrate pe auto-exprimare. Totodată, WVS oferă perspective valoroase asupra modului în care credințele și convingerile persoanelor influențează dezvoltarea economică, instituțiile democratice, egalitatea de gen și guvernarea eficientă. De la înființarea sa în a. 1981, WVS a efectuat sondaje naționale reprezentative în circa 100 de țări. Proiectul, cu sediul în Viena, Austria este coordonat de o rețea mondială de oameni de știință.

În septembrie 2015, 192 state membre ale ONU și-au asumat angajamentul de a implementa Agenda 2030 (CS, 2024, p.5) prin adoptarea Declarației Summit-ului privind Dezvoltarea Durabilă desfășurat la New York, ce presupune acțiunea de a urmări progresul în atingerea la nivel național a celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă(ODD) (UNGA, 2015) trasate de Agendă. În cadrul Forumului Politic la Nivel Înalt(HLPF) s-a decis ca fiecare stat va prezenta Raportul Național Voluntar (UNGA, 2015, par. 84, p.34) pentru Dezvoltare Durabilă al ONU ce reprezintă o raportare voluntară detaliată a măsurilor luate

la nivel național pentru implementarea Agendei 2030 privind Dezvoltarea Durabilă. VNR oferă o imagine transparentă asupra eforturilor fiecărei țări de a promova dezvoltarea durabilă și de a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor, reflectă starea dimensiunilor-cheie care influențează bunăstarea persoanelor. Raportul include 17 obiective generale și 169 de obiective specifice care acoperă toate aspectele-cheie ale dezvoltării economice, sociale și de mediu.

Astfel, VNR-urile devin un instrument strategic pentru monitorizarea progresului și pentru dezvoltarea unor soluții durabile la problemele globale, prin urmare, pot fi utilizate pentru politici de securitate umană, deoarece oferă guvernelor și organizațiilor internaționale un cadru de referință pentru a identifica domeniile care necesită intervenții urgente. Ele permit analiza comparativă între țări și regiuni, evidențiind bunele practici care pot fi adaptate la nivel local. În contextul securității umane, aceste rapoarte sprijină formularea unor politici eficiente, bazate pe date concrete, pentru reducerea sărăciei, combaterea inegalităților și asigurarea unui mediu sigur și durabil pentru cetățeni.

Publicația anuală a Forumului Economic Mondial denumit *Raportul privind Riscurile Globale* (WEF, 2025) identifică și evaluează cele mai semnificative riscuri ce afectează securitatea umană. Raportul se bazează pe *Global Risks Perception Survey* (GRPS) (WEF, 2025, p.77) ce adună informații de la peste 900 de experți din diverse domenii și organizații la nivel global. Scopul principal este prezentarea datelor privind potențialele amenințări care ar putea afecta stabilitatea, progresul și dezvoltarea durabilă. Constatările sunt analizate în trei intervale de timp: pe termen scurt (0-2 ani), pe termen mediu (3-5 ani) și pe termen lung (5-10 ani), fapt ce asigură factorii de decizie cu date relevante privind echilibrarea crizelor imediate cu prioritățile pe termen mai lung. Ediția din a. 2025 a Raportului evidențiază mai multe riscuri cheie, inclusiv: Conflicte armate între state determinate de tensiunile geopolitice, cât și conflictele din diferite regiuni, ambele cu o ascensiune în fruntea clasamentului; Schimbările climatice continuă să reprezinte amenințări semnificative, cu evenimente meteorologice mai frecvente și mai severe; Dezinformarea și răspândirea informațiilor false rămâne o preocupare critică, amplificând riscuri emergente; Polarizarea societală conduce spre creșterea dezbinărilor în cadrul societăților, reprezintă un risc major, împreună cu inegalitatea economică și erodarea drepturilor omului, etc.

4.3 Componentele securității umane – metode de evaluare.

Din perspectiva componentelor securității umane, conform autorilor (PNUD, 1994, p.24-33), distingem șapte categorii centrate pe persoană: *securitatea economică* ce presupune acces garantat al persoanelor la un venit de bază prin diversificarea economiei și agriculturii, cu capacități economice, umane, financiare etc.; *securitatea alimentară* presupune acces la alimente prin producție proprie, achiziții sau sisteme publice de distribuție, agricultură

diversificată, sisteme locale și naționale de distribuție etc.; *securitatea sanitară* se referă la acces la servicii medicale, sisteme de asigurări bazate pe comunitate, sisteme de supraveghere pentru detectarea bolilor, etc.; *securitatea de mediu* implementează strategii și practici durabile care previn degradarea mediului, mecanisme de avertizare timpurie pentru dezastre naturale sau provocate de om, biodiversitate, procese naturale de recuperare etc.; *securitatea personală* presupune protejarea individuală în fața oricăror pericole, respectarea statului de drept, protejarea drepturilor și libertăților civile, mecanisme de adaptare în urma șocurilor și crizelor etc.; *securitatea comunitară* se referă la protejarea identității etnice, combaterea discriminării împotriva grupurilor vulnerabile, prin adoptarea de diverse mecanisme locale și centrale etc.; *securitatea politică* se referă la protejarea drepturilor umane, prevenirea dictaturilor și abuzurilor politice, bună guvernanta, leadership local, mecanisme de responsabilitate etc.

Indicii pentru măsurarea și evaluarea locală a dihotomiei securitate-insecuritate umană, structurați pe cele șapte categorii menționate, permit o abordare integrată și complexă a conceptului de securitate umană. Această perspectivă subliniază caracterul său multisectorial și relevanța în analiza și compararea rezultatelor, oferă un model comprehensiv pentru identificarea și înțelegerea provocărilor de la nivel local, regional până la global. Metodologiile utilizate, atât calitative, cât și cantitative, contribuie la obținerea unei imagini consolidate și detaliate a nivelului de securitate umană într-o regiune specifică, prin urmare, ghidează formularea de politici publice și strategii prioritare.

Securitatea economică:

Raportul ONU privind situația și perspectivele economice mondiale *UN Trade and Development* (UNCTAD, 2024) oferă o analiză cuprinzătoare a economiei globale și, în consecință, se referă la securitatea economică a persoanei. Stipulează că tensiunile comerciale și conflictele geopolitice afectează fluxurile comerciale și creșterea economică. Creșterea cererii pentru resursele naturale, implicit pentru minerale critice, cum ar fi litiu, cobalt oferă atât oportunități pentru țările în curs de dezvoltare, bogate în aceste resurse, totodată, sporesc riscurile unei guvernante nedemocratice, cât și a degradării calității mediului. Multe state cu venituri mici se confruntă cu sarcini mari legate de datoriile publice interne și externe, fapt ce limitează capacitatea de a investi în crearea de locuri de muncă, asigurarea securității economice și conduce spre instabilitate economică cu rate scăzute de creștere ce afectează perspectivele de angajare a persoanelor. Aproape jumătate dintre țările în curs de dezvoltare s-au confruntat în a. 2023-2024 cu o sporire a costului vieții, inflație alimentară de peste 5% și exacerbară insecurității alimentare, făcând dificilă asigurarea nevoilor de bază. Raportul subliniază necesitatea unei acțiuni multilaterale îndrăznețe pentru a aborda aceste crize interconectate și solicită investiții în energie curată, infrastructură și sectoare sociale critice.

Indicele global al sărăciei denumit ”*Global Multidimensional Poverty Index*”(MPI) (UNDP, 2024a) este o referință cheie pentru măsurarea sărăciei extreme în peste 112 state, acoperind o populație de 1,1 miliarde de persoane, dintre care aproape jumătate sunt copii. MPI oferă o perspectivă cuprinzătoare și multidimensională asupra sărăciei, evaluând domenii esențiale precum sănătatea, educația și nivelul de trai al persoanei și comunităților, printr-un set complex de indicatori. Elaborat de PNUD și Inițiativa Oxford pentru Dezvoltare Umană (OPHI), acest indice depășește abordarea tradițională bazată exclusiv pe venit și analizează multiple aspecte ale bunăstării. MPI măsoară nivelul deprivării prin identificarea provocărilor experimentate de persoane și comunitățile afectate de sărăcie, incluzând nutriția, mortalitatea infantilă, anii de școală și frecventarea instituțiilor de învățământ, calitatea apei potabile, electricitate și costul combustibilului pentru gătit, salubritate, deținerea unor locuințe sau a unor bunuri esențiale.

Raportul MPI 2024 subliniază o corelație semnificativă între conflictele violente și sărăcia multidimensională, evidențiază faptul că reducerea sărăciei este considerabil mai lentă în regiunile afectate de conflicte. Prin capacitatea sa de a oferi o imagine detaliată asupra sărăciei și a factorilor care o determină, MPI este un instrument valoros pentru factorii de decizie și organizațiile internaționale, facilitează intervenții mai direcționate și mai eficiente, contribuie la elaborarea politicilor publice și la implementarea strategiilor de dezvoltare menite să reducă sărăcia în multiplele sale dimensiuni, sprijinind astfel obiectivele de dezvoltare durabilă.

La nivelul Uniunii Europene, *Raportul Eurofound privind condițiile de viață în Europa* (Eurofound, 2017), oferă o imagine de ansamblu cuprinzătoare asupra bunăstării sociale și economice a populației din cadrul UE. Acest Raport face parte din statisticile Uniunii Europene privind veniturile și condițiile de viață EU-SILC, principala bancă de date care colectează indicatori despre venituri, sărăcie, excluziune socială și condiții de viață. Metodologia EU-SILC este definită într-un cadru legislativ pentru a asigura comparabilitatea datelor între UE și țările candidate, la care Eurostat emite orientări metodologice anuale ce oferă explicații și recomandări extinse cu privire la punerea în aplicare a colectării datelor. Informațiile privind calcularea indicatorilor sunt furnizate în publicația online *Statistics Explained* (Statistici explicate) (Eurostat, 2024) privind metodologia statisticilor UE referitoare la venit și la condițiile de viață (EU-SILC).

Securitatea alimentară:

Organizația pentru Alimentație și Agricultură (FAO, 2023) a fost fondată la 16 octombrie 1945, cu sediul la Roma, Italia, fiind o agenție specializată a Națiunilor Unite care conduce eforturile internaționale pentru a combate foametea pe scară mondială. Scopul FAO este de a asigura securitatea alimentară pentru toți, cât și accesul regulat la suficiente alimente de înaltă calitate pentru a

duce o viață activă și sănătoasă. Organizația operează în peste 130 de țări și deține 195 de state membre. Raportul emis de organizație, denumit *The State of Food Security and Nutrition in the World* (SOFI) (FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO, 2024) este publicația anuală emblematică a FAO care monitorizează securitatea alimentară și nutriția globală. Acesta oferă cele mai recente date și analize privind foametea, insecuritatea alimentară, malnutriția și oferă recomandări de politici factorilor decidenți și organismelor internaționale pentru a aborda aceste probleme. Raportul SOFI este elaborat în comun cu alte agenții ale ONU, inclusiv Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (IFAD), Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF), Programul Alimentar Mondial (PAM/WFP) și Organizația Mondială a Sănătății (OMS).

Trei mesaje cheie pot fi deduse din Raportul SOFI 2024 (FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO, 2024, xvi): I) la o distanță de 6 ani de a. 2030, tendințele actuale privind insecuritatea alimentară se mențin, nefiind constatat un progres în direcția combaterii foametei pe scară globală până la termenul stabilit conform ODD nr.2.1; II) Raportul subliniază faptul că indicatorii asociați obiectivelor globale de nutriție nu sunt suficient de eficienți în eradicarea tuturor formelor de malnutriție, în conformitate cu ODD 2.2; III) Raportul oferă recomandări esențiale pentru a fi utilizate rațional instrumentele financiare inovatoare prin reformarea arhitecturii de finanțare a securității alimentare la nivel mondial.

În anul 1961, Adunarea Generală a ONU a înființat *Programul Alimentar Mondial - The World Food Program(WFP)* (FAO, IFAD, UNICEF, WFP & WHO, 2024) ca agenție principală a cărei scop este de a răspunde la urgențele alimentare, a ajuta la combaterea foametei la nivel mondial și a promova securitatea alimentară. WFP este cea mai mare organizație umanitară din lume care oferă asistență alimentară în situații de urgență și lucrează pentru a îmbunătăți nutriția, a construi reziliența comunităților afectate de conflicte, dezastre și schimbări climatice. WFP operează în peste 120 de țări în care livrează alimente vitale pentru milioane de oameni, implementează programe de alimentație școlară pentru a sprijini educația și nutriția sănătoasă. Totodată, oferă asistență financiară pentru a sprijini economiile locale.

WFP publică Raportul său global privind crizele alimentare, *the Global Report on Food Crises*(GRFC) (FSIN, 2024) în colaborare cu Rețeaua de Informații privind Securitatea Alimentară - The Food Security Information Network (FSIN). GRFC identifică populațiile care se confruntă cu niveluri acute de insecuritate alimentară și care necesită asistență urgentă. Principalele constatări ale GRFC 2024 sunt că 282 de milioane de persoane din 59 de state s-au confruntat cu niveluri ridicate de insecuritate alimentară acută în a. 2023, ceea ce reprezintă cu 24 de milioane de persoane mai mult față de a. 2022. Conflictele și migrația sunt factorii majori care contribuie la insecuritatea alimentară acută. GRFC își propune să furnizeze în timp util organizațiilor umanitare și factorilor

decidenți informații relevante privind securitatea alimentară și nutriția, sprijinind luarea deciziilor bazate pe analize și promovând acțiuni eficiente pentru eradicarea foametei și a malnutriției la nivel global.

Securitatea sanitară:

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) este o agenție specializată a Națiunilor Unite responsabilă de sănătatea publică internațională, înființată la data de 7 aprilie 1948. OMS oferă leadership în probleme de sănătate globală, stabilește norme și standarde, efectuează cercetări în domeniul sănătății, diseminează informații valoroase, monitorizează tendințele de sănătate, evaluează datele legate de sănătate, formulează opțiuni de politici bazate pe cercetări și analize pentru a sprijini statele membre. Oferă asistență tehnică guvernelor pentru a consolida serviciile de sănătate și a răspunde la urgențe, promovează accesul la servicii de sănătate esențiale pentru toate persoanele, coordonează răspunsurile internaționale la urgențe sanitare, cum ar fi focarele de boli infecțioase, boli netransmisibile, conștientizarea sănătății mintale, dezastrele naturale, impactul schimbărilor climatice asupra sănătății etc.

Raportul statistic mondial al sănătății (WHO, 2024) reprezintă o publicație anuală a OMS care oferă o imagine de ansamblu cuprinzătoare a datelor privind sănătatea globală. Raportul include peste 50 de indicatori legați de sănătate, cum ar fi speranța de viață, ratele mortalității, prevalența bolilor și accesul la serviciile de sănătate. Monitorizează progresul către Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030 și cel de-al treisprezecelea program general de lucru al OMS. Analizează indicatorii legați de diverse aspecte legate de sănătate, inclusiv sănătatea mamei și a copilului, bolile transmisibile și netransmisibile, tendințele globale în domeniul sănătății. Oferă perspective asupra domeniilor în care s-au înregistrat progrese și în care persistă provocări, elaborează recomandări de politici pentru a ajuta statele să îmbunătățească rezultatele în materie de sănătate și să atingă ODD-urile. Evidențiază importanța consolidării sistemelor de sănătate și a îmbunătățirii colectării datelor pentru a monitoriza și aborda inegalitățile persistente în materie de sănătate între diferite regiuni și populații.

De asemenea, *Raportul Eurostat*, include măsurări privind percepția sănătății în rândul cetățenilor UE. Conform datelor (Eurostat, 2024) 67,9% dintre persoanele cu vârsta de 16 ani sau peste din UE și-au evaluat starea de sănătate ca fiind bună sau foarte bună. Această percepție variază semnificativ între statele membre, cu cele mai ridicate procente în Belgia (75,4%), Cipru (77,0%), Grecia (78,3%), Malta și Irlanda (ambele 79,5%), și cele mai scăzute în Letonia și Lituania (ambele 47,6%).

Securitatea ecologică:

Acordul de la Paris reprezintă un tratat internațional de referință adoptat la Conferința Națiunilor Unite privind schimbările climatice (COP21) la data de 12 decembrie 2015 (UN, 2016). Scopul tratatului este de a combate schimbările

climatice și de a accelera acțiunile necesare pentru un viitor durabil. Printre obiectivele propuse sunt: emisii scăzute de dioxid de carbon, menținerea creșterii temperaturii medii globale sub 2°C, consolidarea rezilienței în fața impactului schimbărilor climatice, mobilizarea fluxurilor financiare prin contribuții stabile la nivel național și global. Astfel, statele s-au angajat în elaborarea propriilor *Planuri de Acțiune Climatică* (Nationally Determined Contributions) (UNFCCC, 2024), adaptate la fiecare cinci ani cu ambiții mai mari. Prin urmare, începând cu nivelul local sunt intensificate eforturile în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, cât și se întreprind un șir de acțiuni de adaptare la schimbările climatice, cu un sistem de monitorizare și raportare al progresului. Totodată, statele dezvoltate sunt încurajate să ofere sprijin țărilor în curs de dezvoltare, atât tehnic, cât și financiar în vederea atingerii obiectivelor climatice. Astfel, Acordul de la Paris reprezintă un efort colectiv și global de a aborda schimbările climatice în care statele au posibilitatea să-și stabilească propriile obiective, promovând în același timp cooperarea internațională și responsabilitatea.

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, cum ar fi *ODD 13 - Acțiune climatică*, joacă un rol esențial în securitatea ecologică, deoarece schimbările climatice amplifică riscurile legate de resursele naturale, afectând accesul la apă, hrană și condiții de viață sigure, elemente fundamentale ale securității umane. *ODD 6 - Apă curată și salubritate*, *ODD 14 - Viața acvatică* și *ODD 15 - Viața terestră* sunt interconectate în protejarea ecosistemelor și gestionarea durabilă a resurselor naturale, contribuie semnificativ la reducerea vulnerabilităților ecologice care amenință securitatea umană. Implementarea acestor obiective de către state sprijină prevenirea degradării mediului și asigură o dezvoltare sustenabilă, minimizează impactul factorilor de risc ecologic asupra comunităților și promovează reziliența în fața provocărilor climatice globale (UNGA, 2015).

Climate Action Tracker (CAT, 2024) este un proiect științific independent ce reprezintă o colaborare între Climate Analytics și NewClimate Institute ce monitorizează acțiunile guvernelor în raport cu obiectivele *Acordului de la Paris*. CAT evaluează angajamentele, țintele și politicile climatice ale 39 state și ale celor din UE, care împreună constituie peste 85% din emisiile globale. CAT măsoară impactul acțiunilor statelor asupra emisiilor naționale, își propune să mențină încălzirea globală cu mult sub 2°C și să depună eforturi pentru a o limita la 1,5°C. Utilizează modelul climatic *Model for the Assessment of Greenhouse Gas Induced Climate Change* MAGICC (Meinshausen, Raper & Wigley, 2011) pentru a proiecta creșterile probabile ale temperaturii în secolul XXI pe baza politicilor și angajamentelor actuale, identifică decalajul dintre nivelurile de emisii necesare pentru a limita încălzirea și emisiile proiectate din politicile și angajamentele actuale. De asemenea, oferă o analiză detaliată pentru sectoarele precum energie, industrie, transport cu prezentarea căilor pentru atingerea obiectivelor de temperatură globală stabilite.

Indicele de performanță de mediu (Environmental Performance Index EPI) (Block, S. et al., 2024) este o evaluare a performanței de mediu a țărilor din întreaga lume ce ajută la urmărirea progresului către obiectivele globale de mediu ale ODD, Acordului de la Paris privind clima și Cadrului global de biodiversitate Kunming-Montreal. EPI oferă îndrumări empirice țărilor pentru a-și îmbunătăți performanța de mediu prin identificarea celor mai bune practici de politică și a domeniilor care necesită îmbunătățiri. Indicele este compilat de Centrul Yale pentru Dreptul și Politica de Mediu și Centrul pentru Rețeaua Internațională de Informații pentru Știința Pământului (CIESIN) de la Universitatea Columbia, utilizează 58 de indicatori de performanță din 11 categorii de probleme, inclusiv atenuarea schimbărilor climatice, poluarea aerului, apa și canalizarea, biodiversitatea și vitalitatea ecosistemului. Indicele clasează 180 de state pe baza performanței lor în aceste categorii (Block, S. et al., 2024, xi), oferind o perspectivă comparativă asupra modului în care guvernele îndeplinesc obiectivele politicii de mediu prin evaluarea a trei obiective principale de politică: sănătatea mediului, vitalitatea ecosistemului și atenuarea schimbărilor climatice. EPI 2024 subliniază că, deși unele țări au făcut progrese semnificative în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și în protejarea ecosistemelor, totuși încă rămân multe provocări. De exemplu, indicele arată că doar câteva țări sunt pe cale să atingă emisii nete zero până în 2050, iar zonele protejate din unele regiuni nu sunt reglementate eficient (Block, S. et al., 2024, p.9).

Raportul asupra amenințărilor ecologice (The Ecological Threat Report ETR) (IEP, 2024a) este o publicație anuală a Institutului pentru Economie și Pace (IEP), ce analizează amenințările ecologice din 207 țări și teritorii, evaluând factori precum insecuritatea alimentară, riscul de apă, dezastrele naturale și presiunea demografică. Raportul acoperă 3.518 zone subnaționale, reprezentând 99,99% din populația lumii, identifică regiunile cele mai expuse riscului de dezastre ecologice extreme și reziliență societală scăzută, făcându-le vulnerabile la instabilitate și conflicte, printre care sunt Africa subsahariană, Orientul Mijlociu și Africa de Nord. Evaluează amenințările la nivel național, subnațional, comparându-le cu reziliența societății, oferind suport informațional guvernelor la formarea politicilor de consolidare a rezilienței. Raportul include proiecții până în 2050, estimând că până atunci 2,8 miliarde de oameni vor locui în țări care se confruntă cu amenințări ecologice severe pe fundalul schimbărilor climatice, creșterii semnificative a populației și amplificării conflictelor (IEP, 2024a, p.2).

Global Biodiversity Outlook (CBD, 2020) este publicația periodică emblematică a Convenției privind Diversitatea Biologică (CBD) a ONU ce oferă o evaluare a stării biodiversității și a măsurilor luate pentru conservarea și utilizarea durabilă a acesteia. Raportul oferă lecții învățate și cele mai bune practici pentru atingerea obiectivelor de biodiversitate și subliniază schimbările de politică necesare în diferite sectoare pentru a realiza o dezvoltare durabilă și

conservarea biodiversității. Deși s-au înregistrat unele progrese, Raportul evidențiază că omenirea nu este pe cale să atingă majoritatea Țintelor de biodiversitate de la Aichi (CBD, 2020, p.32), solicită acțiuni urgente pentru a aborda pierderea biodiversității și subliniază importanța integrării biodiversității în procesul decizional în toate sectoarele economice.

Securitatea personală:

Indicele statelor fragile (ISF) (FFP, 2024) reprezintă raportul anual publicat de Fondul pentru Pace care evaluează vulnerabilitatea a 178 de state la instabilitate și conflicte, în temeiul a unui șir de 12 indicatori grupați în patru categorii: coeziune, economie, politică și societate. Acești indicatori includ factori precum aparatul de securitate, colaborarea dintre elite, nemulțumirile de grup, declinul economic, legitimitatea statului, serviciile publice, drepturile omului și presiunile demografice. ISF adoptă un sistem de notare prin care fiecare țară unde scorurile mai mari indică o mai mare fragilitate. Indicele utilizează o varietate de surse de date, inclusiv rapoarte ale instituțiilor media, ale organizațiilor pentru drepturile omului, cât și cercetări academice, în urma cărora clasifică statele de la cele mai fragile la cele mai puțin fragile, oferind o analiză comparativă a stabilității acestora. ISF este un instrument util pentru decidenții politici, cercetători și publicul larg prin care pot fi înțeleși factorii care stau la baza fragilității statului, cât și pentru a identifica domeniile în care pot fi făcute intervenții în vederea prevenirii conflictelor și pentru a promova stabilitatea.

Instrumentul *The Conflict Assessment System Tool*(CAST) (FFP, 2027) este o metodologie dezvoltată de Fondul pentru Pace pentru a evalua vulnerabilitatea statelor la colaps. CAST măsoară această vulnerabilitate în situații pre-conflict, conflict activ și post-conflict, folosește atât indicatori calitativi, cât și cantitativi, bazându-se pe date publice pentru a produce rezultate cuantificabile. Statele sunt notate pe o scară de la 0 la 10, scorurile mai mari indicând o mai mare fragilitate.

Indicele Global al Păcii (GPI) (IEP, 2024b) reprezintă unul dintre cele mai cuprinzătoare instrumente de măsurare a nivelului de pace în lume elaborat de Institute for Economics and Peace(IEP). GPI analizează anual 163 de state și teritorii în funcție de nivelul acestora de pace, utilizează 23 de indicatori calitativi și cantitativi pentru a măsura pacea în trei mari domenii: Siguranță și securitate societală, măsoară nivelul de violență și infraționalitate, inclusiv rata omuciderilor și percepția asupra siguranței; Conflicte interne și internaționale în desfășurare, analizează nivelul de implicare într-un conflict armat, fie el intern sau extern; Gradul de militarizare, evaluează cheltuielile militare și accesul la arme. Cel mai recent raport GPI indică faptul că Islanda, Irlanda și Noua Zeelandă sunt printre cele mai pașnice țări, în timp ce Yemenul, Sudanul și Afghanistanul sunt printre cele mai puțin pașnice.

Indicele Global al Terorismului(GTI) (IEP, 2025) este, de asemenea,

produs de Institutul pentru Economie și Pace(IEP) ce oferă o analiză detaliată pentru 163 de state a impactului terorismului la nivel global, prin măsurarea numărului de incidente și atacuri teroriste, a deceselor cauzate și a influenței acestora asupra societății și economiei. GTI clasifică statele în funcție de vulnerabilitatea lor la atacuri teroriste și identifică principalele grupări responsabile de acte de violență extremistă. Cel mai recent raport GTI subliniază că epicentrul terorismului s-a mutat în regiunea Sahel Central din Africa subsahariană, Burkina Faso suferind cel mai mare impact.

Atât Global Peace Index, cât și Global Terrorism Index reprezintă instrumente esențiale pentru evaluarea riscurilor și a vulnerabilităților în materie de securitate personală și societală. GPI și GTI permit guvernelor și organizațiilor internaționale să adopte politici preventive și să gestioneze eficient amenințările, prin prisma datelor oferite care pot fi utilizate în strategiile de securitate națională, combaterea terorismului și reducerea conflictelor. Totodată, indicii se bazează pe date istorice și percepții, ceea ce poate duce uneori la subestimarea sau supraestimarea unor riscuri, în funcție de sursele disponibile.

Uppsala Conflict Data Program(UCDP) este un program de cercetare a Universității Uppsala din Suedia ce reprezintă unul dintre cei mai importanți furnizori de date din lume privind violența organizată. Programul colectează date încă din anii 1970 despre diverse tipuri de conflicte armate, cercetează în mod sistematic conflictele pentru a oferi set de date exacte și cuprinzătoare pentru cercetători, factorii de decizie politică și public, privind conflictele violente, conflicte între state, conflicte nestatale, violență unilaterală, evenimente individuale de violență organizată etc. UCDP publică o serie de rapoarte și lucrări (Shawn, D. et al., 2024) ce sunt considerate una dintre cele mai precise și mai bine utilizate surse privind conflictele armate globale, iar definițiile și metodologiile sale au devenit standardul global pentru studierea conflictelor.

Securitatea comunitară:

UCDP reprezintă o sursă de date nuanțate privind conflictele violente și războaiele civile care acoperă variate aspecte ale conflictelor armate, dinamica conflictului, actorii implicați și decesele ce afectează securitatea comunitară. Aceste date pot fi utilizate pentru a monitoriza forțele opresive împotriva minorităților sau a grupurilor etnice, deoarece oferă perspective asupra naturii și amplitudinii violenței în diferite regiuni.

Eurostat oferă statistici cuprinzătoare privind migrația și azilul în Europa, ce includ date privind fluxurile de imigrație și emigrare, cetățenie, permise de sedere, protecție internațională a cetățenilor din afara UE. Datele sunt colectate și prezentate într-un mod care permite o analiză și o comparație detaliată între țările UE.

În ceea ce privește securitatea comunității, statisticile Eurostat despre migrație pot oferi perspective asupra modului în care modelele și politicile de

migrație influențează dinamica comunității. De exemplu, înțelegerea demografiei migranților și integrarea acestora în comunitățile gazdă poate ajuta factorii de decizie să abordeze potențialele probleme de securitate și să încurajeze coeziunea socială. În plus, datele privind solicitanții de azil și refugiați pot evidenția domenii în care ar putea fi necesare sprijin și resurse pentru a asigura siguranța și bunăstarea populațiilor vulnerabile.

O privire asupra societății, numită *Society at a Glance* (OECD, 2024) este reflectată în raportul anual publicat de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD), care oferă un set cuprinzător de indicatori privind diferitele aspecte ale bunăstării sociale în țările membre. OECD este un forum și un centru de cunoștințe pentru date, analize și bune practici în politici publice ce operează în peste 100 de state pentru a construi societăți mai puternice, mai echitabile și mai curate, contribuind la formarea unor politici mai bune pentru o viață mai bună. Raportul *Society at a Glance* acoperă subiecte precum distribuția veniturilor, sărăcia, sănătatea, educația, munca și calitatea vieții, abordează cererea tot mai mare de dovezi cantitative privind bunăstarea socială și tendințele acesteia. Ediția din a.2024 prezintă 25 indicatori sociali și include date pentru 38 de țări membre OECD, cât și pentru țările partenere. Acesta își propune să ofere factorilor de decizie politică date și perspective pentru a ajuta la îmbunătățirea politicilor sociale și a rezultatelor obținute.

Un alt indice elaborat de OECD cu referire la securitatea comunitară reprezintă *The Social Institutions and Gender Index* (SIGI) (OECD, 2023) dezvoltat pentru a măsura nivelul de discriminare a femeilor în instituțiile sociale. Indicele evaluează aspectul legal, normele și practicile sociale care restrâng drepturile și oportunitățile femeilor, concentrându-se pe patru dimensiuni: discriminarea în familie - evaluează dinamica puterii în cadrul gospodăriilor, inclusiv luarea deciziilor, moștenirea și drepturile de căsătorie; integritate fizică - evaluează protecția împotriva violenței, sănătatea reproductivă și drepturile; acces restricționat la resursele productive și financiare - măsoară drepturile legale la active, credit și locuri de muncă; libertăți civile – evaluează drepturile cetățenești, libertatea de mișcare și participarea politică.

Securitatea politică:

The Worldwide Governance Indicators (WGI) sunt un set de indicatori globali dezvoltați de Banca Mondială pentru a măsura calitatea guvernantei în peste 200 de economii. WGI se bazează pe surse de date existente produse de peste 30 de think tank-uri, organizații internaționale, organizații neguvernamentale, cât și companii private din întreaga lume și acoperă șase dimensiuni specifice guvernării (WB, 2025): *Voce și responsabilitate* reprezintă măsura în care cetățenii unui stat pot participa la alegerea guvernării, libertatea de exprimare și de asociere, independența mass-media; *Stabilitatea politică și absența violenței/terrorismului* evaluează probabilitatea instabilității politice

și/sau violenței motivate politic, inclusiv terorismul; *Eficiența guvernării* evaluează calitatea serviciilor publice oferite pentru populație, cât și gradul de independență a acestora față de diverse presiuni politice; *Calitatea reglementărilor* măsoară capacitatea guvernului de a formula și implementa politici și reglementări solide care permit și promovează dezvoltarea sectorului privat; *Statul de drept* evaluează măsura în care agenții economici au încredere și respectă regulile societății, inclusiv calitatea executării contractelor, drepturile de proprietate, poliția și instanțele; *Combaterea corupției* reprezintă o evaluare prin care se măsoară dacă puterea publică este exercitată pentru câștig privat, incluzând atât formele de corupție sistemică, cât și cazurile de corupție mare, precum și „capturarea” statului de către elite și interese private.

Toate aceste șase dimensiuni, care sunt factori critici pentru evaluarea mediului de securitate într-un stat, constituie un indicator relevant privind securitatea politică a persoanei.

Proiectul *Varieties of Democracy* (V-Dem) (Nord, M., et al., 2024) este o inițiativă de cercetare cuprinzătoare care își propune să conceptualizeze și să măsoare democrația într-un mod nuanțat și multidimensional între cinci principii ale democrației: electoral, liberal, participativ, deliberativ și egalitar. Proiectul colectează date pentru a măsura aceste principii și diferențele lor componente, cum ar fi alegeri libere și corecte, libertăți civile, independență judiciară, constrângeri executive, egalitatea de gen, libertatea presei și societatea civilă. V-Dem include indicatori care evaluează prezența stabilității politice și absența violenței sau a terorismului, ce sprijină înțelegerea probabilității instabilității politice și violenței într-un stat.

Rapoarte anuale oferă o analiză cuprinzătoare a stării democrației la nivel mondial, evidențiind tendințele, provocările și progresele din diferite regiuni și sunt publicate de diverse organizații relevante. La nivel european raportul *European Democracy Support Annual Review* (Youngs, R. et al., 2024) oferă o revizuire anuală a sprijinului european pentru democrație și se concentrează pe politicile și inițiativele de sprijinire a democrației în Europa și la nivel global. Acesta examinează impactul alegerilor, al conflictelor și al tendințelor autoritare asupra proceselor democratice, evaluează eficacitatea strategiilor de sprijinire a democrației și oferă recomandări pentru consolidarea instituțiilor democratice.

Centrele independente de cercetare reprezintă hub-uri importante de colectare și analize a datelor, printre care menționăm Institutul independent de la Universitatea din Göteborg, Suedia denumit *Quality of Government (QoG) Institute* (Nistotskaya, M., et al., 2024), fondat în 2004 de profesorii universității Bo Rothstein și Sören Holmberg, Institutul QoG se concentrează pe studierea naturii, cauzelor și consecințelor unei bune guvernări și a instituțiilor guvernamentale de înaltă calitate, având drept obiective cheie cum ar fi: înțelegerea bunei guvernări prin abordarea conceptelor teoretico-empirice ale

modului în care instituțiile politice de înaltă calitate pot fi create și menținute; impactul efectelor unei bune guvernări asupra diverselor domenii de politici cum ar fi sănătatea, mediul, politica socială și eradicarea sărăciei. Institutul QoG oferă mai multe seturi de date open-source ce acoperă o gamă largă de subiecte legate de calitatea guvernării și sunt utilizate de cercetătorii din întreaga lume pentru a studia guvernanta și administrația publică, modul în care instituțiile guvernamentale demne de încredere, necorupte și competente pot fi dezvoltate și susținute.

Indicele de Percepție a Corupției (IPC) este un raport anual publicat de Transparency International, care evaluează nivelurile percepute de corupție din sectorul public în 180 de țări și teritorii, utilizând o scară de la 0 (foarte corupt) la 100 (foarte curat) (Transparency International, 2025). Acest indice oferă un instantaneu comparativ al corupției la nivel global, evidențiind discrepanțele dintre statele cu instituții puternice și cele în care corupția reprezintă un obstacol major pentru dezvoltare. Ca și măsură aplicativă, IPC este utilizat de guverne, organizații internaționale și investitori pentru a evalua riscurile asociate corupției. De exemplu, Uniunea Europeană integrează scorurile IPC în mecanismele sale de monitorizare, condiționând accesul la fonduri europene de implementarea unor reforme anticorupție.

În țările cu scoruri scăzute, investitorii străini sunt adesea reticenți în a dezvolta afaceri, din cauza riscurilor sporite de corupție și instabilitate juridică. În contrast, statele cu scoruri ridicate sunt percepute ca având instituții solide, ceea ce le face mai atractive pentru investiții și parteneriate economice. Astfel, corupția subminează securitatea politică prin erodarea încrederii publicului în instituții, slăbirea statului de drept și crearea unui teren fertil pentru abuz de putere. Acest fenomen poate escalada în instabilitate politică și chiar violență, afectând în mod direct securitatea umană. Prin urmare, IPC nu doar că evidențiază nivelurile de corupție, dar servește ca un instrument esențial pentru formularea politicilor anticorupție și întărirea sistemelor de justiție, contribuind astfel la consolidarea securității democratice și economice.

Concluzii

Instrumentele explorate în prezentul articol privind metodologiile de măsurare și evaluare a nivelului de securitate umană demonstrează relevanța acestora pentru înțelegerea complexă a stării de securitate în diverse contexte socio-politice, geopolitice și economice. Integrarea datelor și informațiilor în analize riguroase și recomandări aplicate sprijină factorii de decizie politică, cercetătorii, experții și practicienii în abordarea multidimensională a conceptului de securitate umană, incluzând componente sale specifice cum sunt securitatea economică, sanitară, ecologică, alimentară, securitatea personală, comunitară și politică.

Punctele forte ale metodologiilor analizate – indici statistici, sondaje, cercetări empirice, colectarea și analiza datelor, studii de caz și alte metode complementare – constau în capacitatea acestora de a oferi o perspectivă integrată și comparativă, extinsă și cuprinzătoare, asupra vulnerabilităților și oportunităților din sfera securității umane. Utilizarea unei abordări comparate între regiuni și state facilitează formularea de politici publice bazate pe dovezi, identifică cele mai bune practici internaționale și prioritizează domeniile de intervenție pentru îmbunătățirea calității vieții populațiilor. Mai mult, acești indici contribuie la sporirea gradului de conștientizare asupra riscurilor emergente și a factorilor care influențează securitatea umană, consolidând astfel agenda globală în materie de politici și strategii pentru protejarea indivizilor și comunităților.

În același timp, ansamblul de instrumente și măsurări utilizate implică o serie de provocări și limitări ce trebuie a fi luate în considerare. Complexitatea și ambiguitatea conceptului de securitate umană fac dificilă definirea și măsurarea consecventă a tuturor dimensiunilor sale. În plus, calitatea și disponibilitatea datelor poate varia semnificativ de la o regiune la alta, afectând acuratețea și comparabilitatea rezultatelor. De asemenea, relevanța și interpretarea indicatorilor pot diferi în funcție de contextele locale și specificitățile culturale, care pot să nu fie pe deplin surprinse de instrumentele standardizate. Procesul de colectare, analiză și interpretare a datelor pentru aceste instrumente poate fi intensivă în resurse, necesitând timp, expertiză și resurse financiare semnificative, ceea ce poate limita accesibilitatea și aplicabilitatea acestor metode în anumite state și regiuni. Nu mai puțin însemnate sunt influențele factorilor politici și instituționali care ar putea afecta transparența și obiectivitatea procesului de colectare și analiză a datelor, ceea ce poate genera rezultate distorsionate sau părtinitoare.

Analiza realizată confirmă faptul că instrumentele de măsurare a securității umane au o dublă dimensiune - caracter teoretico-metodologic și metodologico-empiric ce contribuie la elaborarea unor programe și politici publice mai eficiente și adaptate nevoilor reale ale persoanelor și comunităților.

Totodată, integrarea unor noi metodologii și surse de date, precum analiza big data și inteligența artificială, ar putea spori precizia și aplicabilitatea acestor instrumente în viitor. Consolidarea colaborării internaționale între state, instituții și organizații este esențială pentru a asigura un cadru unitar de măsurare și evaluare, capabil să răspundă provocărilor emergente din domeniul securității umane. În cele din urmă, utilizarea acestor instrumente nu doar că îmbunătățește capacitatea de intervenție și reziliență, ci și contribuie la dezvoltarea unor societăți mai sigure, mai echitabile și mai sustenabile.

Referințe bibliografice:

1. Baru, S. (1998). *Mahbub ul Haq and Human Development: A Tribute*. Economic and Political Weekly, 33(35), 2275–2279. Retrieved from: <http://www.jstor.org/stable/4407121> (visited 06.01.2025)
2. Block, S. et al. (2024). *2024 Environmental Performance Index*. New Haven, CT: Yale Center for Environmental Law & Policy. epi.yale.edu
3. Cancelaria de Stat (CS). (2024). *Raport de progress privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă în Republica Moldova*. Chișinău, 214 p. Retrieved from: https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/raport_odd_2024.pdf (visited 06.01.2025)
4. Climate Action Tracker (CAT). (2024). *Warming Projections Global Update. Global report*. Retrieved from: https://climateactiontracker.org/documents/1277/CAT_2024-11-14_GlobalUpdate_COP29.pdf (visited 08.01.2025)
5. Convention on Biological Diversity (CBD). (2020). *Global Biodiversity Outlook 5*. Montreal. ISBN-9789292256883. Retrieved from: <https://www.cbd.int/gbo/gbo5/publication/gbo-5-en.pdf> (visited 10.01.2025)
6. Eurofound. (2017). *European Quality of Life Survey 2016: Quality of life, quality of public services, and quality of society*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. ISBN: 978-92-897-1622-2, doi:10.2806/964014, TJ-06-17-486-EN-N. <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2018/european-quality-life-survey-2016> (visited 08.01.2025)
7. Eurostat. (2024). *Glossary: EU statistics on income and living conditions (EU-SILC) Statistics Explained*. Retrieved from <https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/> (visited 10.01.2025)
8. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2023). *Tracking progress on food and agriculture-related SDG indicators 2023*. Rome. ISBN 978-92-5-138013-0 <https://doi.org/10.4060/cc7088en> (visited 13.01.2025)
9. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO (2024). *The State of Food Security and Nutrition in the World 2024 – Financing to end hunger, food insecurity and malnutrition in all its forms*. Rome. ISBN 978-92-5-138882-2 <https://doi.org/10.4060/cd1254en> (visited 10.01.2025)
10. Food Security Information Network (FSIN). (2024). *Global Report on Food Crises 2024*. Rome. <https://www.fsinplatform.org/grfc2024> (visited 10.01.2025)
11. Haerpfer, C., et al. (2022). *World Values Survey: Round Seven - Country-Pooled Datafile Version 5.0*. Madrid, Spain & Vienna, Austria: JD Systems Institute & WWSA Secretariat. doi:10.14281/18241.24 (visited 15.01.2025)
12. Haq, M. (1995). *New Imperatives of Human Security*. World Affairs: The

- Journal of International Issues*, 4(1), 68–73. Retrieved from: <http://www.jstor.org/stable/45064264> (visited 06.01.2025)
13. Institute for Economics & Peace (IEP). (2024a). *Ecological Threat Report 2024: Analysing ecological threats, resilience & peace*. Sydney, October 2024. Available from: <http://visionofhumanity.org/resources> (visited 13.01.2025)
 14. Institute for Economics & Peace (IEP). (2024b). *Global Peace Index 2024: Measuring Peace in a Complex World*. Sydney, June 2024. Available from: <http://visionofhumanity.org/resources> (visited 13.01.2025)
 15. Institute for Economics & Peace (IEP). (2025). *Global Terrorism Index 2025: Measuring The Impact of Terrorism*. Sydney, March 2025. Available from: <http://visionofhumanity.org/resources> (visited 13.01.2025)
 16. Koundouri, Ph., Dellis, K. (2023). *Human Security: Concepts and Measurement*. In: *CADMUS*, Volume 5, No.1, March 2023, p. 28-44. ISSN 2038-5250. Retrieved from: https://cadmusjournal.org/files/journalpdf/Vol5Issue1/Vol5_Issue1.pdf (visited 06.01.2025)
 17. Meinshausen, M., Raper, S. C. B., and Wigley, T. M. L. (2011). *Emulating coupled atmosphere-ocean and carbon cycle models with a simpler model, MAGICC6 – Part 1: Model description and calibration*. In: *Atmos. Chem. Phys.*, 11, 1417–1456, <https://doi.org/10.5194/acp-11-1417-2011> (visited 15.01.2025)
 18. Nistotskaya, M., et al. (2024). *Evidence-Based AntiCorruption? Evaluation of Sida's Efforts to Reduce Corruption in Partner Countries*. EBA Report 2024:05, The Expert Group for Aid Studies (EBA), Sweden. ISBN 978-91-988280-2-3. Retrieved from: <https://eba.se/wp-content/uploads/2024/10/Report-Evidence-Based-Anti-Corruption-Evaluation-of-Sidas-Efforts-to-Reduce-Corruption-in-Partner-Countries.pdf> (visited 17.01.2025)
 19. Nord, M., et al. (2024). *Democracy Report 2024: Democracy Winning and losing at the Ballot*. Gothenburg: V-Dem Institute. Retrieved from: https://www.v-dem.net/documents/44/v-dem_dr2024_highres.pdf (visited 17.01.2025)
 20. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2023). *SIGI 2023 Global Report: Gender Equality in Times of Crisis, Social Institutions and Gender Index*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/4607b7c7-en> (visited 17.01.2025)
 21. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2024). *Society at a Glance 2024: OECD Social Indicators*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/918d8db3-en> (visited 17.01.2025)
 22. Shawn, D. et al. (2024). *Organized violence 1989-2023, and the prevalence of organized crime groups*. In: *Journal of Peace Research* 61(4). <https://doi.org/10.1177/00223433241262> (visited 17.01.2025)
 23. Sprincean, S. (2017). *Securitatea umană și bioetica*. Chișinău: Tipografia

- Centrală*. 304 p. ISBN 978–9975–53–589–2.
24. Sprîncean, S., Grigoriu, I. (2024). *Perspective civilizaționale în procesul de asigurare a securității umane*. În: Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene. Conferința Științifică Internațională, USEM, Ediția a 7-a, 6-7.12.2024. Chișinău: USEM (Pulsul Pieței). 2025, p. 531-541. (visited 13.01.2025)
 25. The Fund for Peace (FFP). (2017). *The Fragile States Index. Methodology and CAST framework*. Washington, D.C. Retrieved from: <https://fragilestatesindex.org/wp-content/uploads/2017/05/FSI-Methodology.pdf> (visited 17.01.2025)
 26. The Fund for Peace (FFP). (2024). *The Fragile States Index. Annual Report 2024*. Washington, D.C. Retrieved from: <https://fragilestatesindex.org/wp-content/uploads/2025/02/FSI-2024-Report-A-World-Adrift-2.pdf> (visited 17.01.2025)
 27. Transparency International (2025). *Corruption Perceptions Index 2024*. ISBN: 978-3-96076-266-9. Retrieved from: https://images.transparencycdn.org/images/Report_CPI2024_English.pdf (visited 17.01.2025)
 28. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2024). *Trade and Development Report 2024. Rethinking development in the age of discontent*. Geneva. 208 p. eISBN: 978-92-1-106716-3. Retrieved from: https://unctad.org/system/files/official-document/tdr2024_en.pdf (visited 13.01.2025)
 29. United Nations Development Programme (UNDP). (1994). *Human Development Report. New Dimensions of Human Security*. New York: Oxford University Press. 136 p. ISBN 0-19-509170-1. Retrieved from: <https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdr1994encompletenostats.pdf> (visited 06.01.2025)
 30. United Nations Development Programme (UNDP). (2022). *New threats to human security in the Anthropocene: Demanding greater solidarity. Special Report*. New York. 188 p. Retrieved from: <https://hdr.undp.org/system/files/documents/srhs2022.pdf> (visited 06.01.2025)
 31. United Nations Development Programme (UNDP). (2024a). *2024 Global Multidimensional Poverty Index (MPI): Poverty amid conflict*. New York. 37 p. Retrieved from: <https://hdr.undp.org/system/files/documents/hdp-document/mpireport2024en.pdf> (visited 06.01.2025)
 32. United Nations Development Programme (UNDP). (2024b). *The 2023/2024 Human Development Report. Breaking the gridlock*. New York. 324 p. ISBN 9789213588703. Retrieved from: <https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2023-24reporten.pdf> (visited 07.01.2025)

33. United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC). (2024). *Nationally determined contributions (NDCs). Synthesis report*. FCCC/PA/CMA/2024/10. Retrieved from: <https://unfccc.int/documents/641792> (visited 13.01.2025)
34. United Nations General Assembly (UNGA). (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Resolution 70/1 adopted by the General Assembly on 21 October 2015: <https://docs.un.org/en/A/RES/70/1> (visited 13.01.2025)
35. United Nations (UN). (2016). *Paris Agreement*. Treaty Series, vol. 3156, p.79. Retrieved from: <https://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20II/Chapter%20XXVII/XXVII-7-d.en.pdf> (visited 13.01.2025)
36. United Nations Trust Fund for Human Security (UNTFHS). (2003). *Human security now: protecting and empowering people*. New York. 168 p. ISBN 0-9741108-0-9. Retrieved from: <https://digitallibrary.un.org/record/503749?ln=en&v=pdf>. (visited 13.01.2025)
37. United Nations Trust Fund for Human Security (UNTFHS). (2016). *Human Security Handbook*. New York. 47 p. Retrieved from: <https://www.un.org/humansecurity/wp-content/uploads/2017/10/h2.pdf> (visited 13.01.2025)
38. World Bank (WB). (2025). *Worldwide Governance Indicators 2024*. Retrieved from: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators> (visited 17.01.2025)
39. World Economic Forum (WEF). (2025). *The Global Risks Report 2025, 20th Edition*. Geneva. 104 p. ISBN: 978-2-940631-30-8. Retrieved from: https://reports.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2025.pdf (visited 17.01.2025)
40. World Health Organisation (WHO). (2024). *World health statistics 2024: monitoring health for the SDGs, Sustainable Development Goals*. Geneva: World Health Organization; 2024. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. ISBN 978-92-4-009470-3. Retrieved from: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/376869/9789240094703-eng.pdf?sequence=1> (visited 13.01.2025)
41. World Values Survey (WVS). (2023). *The Inglehart-Welzel World Cultural Map - World Values Survey 7*. Source: <http://www.worldvaluessurvey.org/> (visited 13.01.2025)
42. Youngs, R. et al. (2024). *European Democracy Support. Annual Review 2024*. Washington, D.C.: Carnegie Endowment for International Peace Publications Department. Retrieved from: <https://carnegie-production-assets.s3.amazonaws.com/static/files/European%20Democracy%20Support%20Annual%20Review%202024-2.pdf> (visited 17.01.2025)